

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes ünnepi beszéde

Arad, 2015. október 6.

Emlékező Honfitársaim!

Történelmünk utóbbi fél évezredét a szabadságért és a nemzeti megmaradásért vívott küzdelmek sora jellemzi. Vesztett csaták, levert szabadságharcok erkölcsi hősei állnak szemben megalkuvások és árulások figuráival. A történelem szereplőinek megítélése persze koronként változott, de az október 6-án kivégzett vértanúk emlékezetében egységes a nemzet.

A diktatúra éveiben a hatalom ferde szemmel nézte a spontán megemlékezéseket akár a Batthyány örökmécsesnél, akár Aradon vagy bárhol a Kárpát-medencében – hiszen tudjuk, számtalan atrocitásra került sor. Ma már hivatalos nemzeti ünnep úgy március 15, mint október 6, de ott van emlékezetünkben még a korábbi idők megemlékezéseinek képe. Már előző estétől kezdve rendőrök cirkáltak az emlékművek körül, nemcsak itt, Aradon, hanem szerte a Kárpát-medencében és az anyaországban is. De azért mindig került egy-egy virágcsokor vagy egy gyertya fénye az emlékműhöz, dacolva a diktatúrával.

Persze a történelemkönyvek akkor is megemlékeztek '49 mártírjairól, csak éppen a diktatúra kiszolgálói önmaguk igazolására, mintegy előképüknek állították be Kossuthot, Petőfit és a kivégzett tábornokokat. Majd futószalagon gyártották saját „hőseiket és mártírjaikat”, összemosva a nemzet igazi hőseivel és mártírjaival. Persze ez sem új keletű próbálkozás. A szabadságharc leverése után az osztrákok is megpróbálták saját embereiket ráerőltetni a leigázottakra – Hentzinek még emlékművet is emeltek Budavárban –, de ma már a nevekre is alig emlékszünk, s ugyanígy felejtődtek el a kommunista rendszer propagálta alakok is.

Mert vértanukat nem lehet hatalmi szóval gyártani. Ahhoz a nemzet emlékezete és tisztelete kell.

Történelmünk vérzivataros évszázadai a nemzet tiszteletét kiérdemlő hősök és vértanúk egész sorát adták. Természetes, hogy megüljük gyásznapjainkat, de világosan kell látnunk, ha október 6-ról beszélünk, akkor az csak március 15-ével érthető, és 1867-tel, a kiegyezéssel. Ugyanúgy, ha 1956. november 4-ről vagy az '58 június 16-i kivégzésekről van szó, az csak október 23-mal együtt érthető és 1990 fényében teljesedik ki.

És álljunk meg itt egy pillanatra. Hányszor beszélünk aradi tizenháromról, példálózunk beszédekben tetteikről, vagy vitatkozunk, hogy szabad-e már a magyarnak – 150 év után – sörrel koccintani, de biztosan fel tudjuk sorolni a nevüket? Pedig nincsenek többen, mint egy focicsapat, két tartalékkal. Elődeink gondosan őrizték a neveket is. Az önkényuralom idején széles körben elterjedt volt egy karperec: fekete karikán kilenc ezüst betű, az aradi vértanúk nevének kezdőbetűi. Kilenc, mert, hogy hétnek azonos betűvel kezdődött a vezetékneve.

S a kezdőbetűk egy mondatot jelentettek: Pannonia Vergiss Deine Toten Nie, Als Kläger Leben Sie, ami magyarul annyit tesz: Pannónia, ne feledd halottaidat, mint vádlók, tovább élnek ők.

Emlékezzünk mi is rájuk: Aulich Lajos, aki már a napóleoni háborúban is részt vett, a tavaszi hadjáratban a 2. hadtest parancsnoka, majd a nyár végén hadügyminiszter. Magyarul nem tudott, de a magyar alkotmányra tett esküt mindhalálig megtartotta.

Damjanich János egy határvidéki szerb katonacsalád sarja, aki még a kivégzésénél is pörlekedet mondván: „már azt hittem, én maradok utoljára, ki a csatában mindig az első voltam”.

Dessewffy Arisztid, a kiváló huszártiszt, a turai csata hőse.

Kiss Ernő dúsgazdag magyar-örmény család sarja, a Hannover huszárok parancsnokaként csatlakozott a magyar ügryhöz. Katonái hihetetlen vitézségéért tisztelték. Volt ütközet, ami után kilenc golyólyukat találtak a ruháján.

Knézich Károly horvát katonacsalád gyermeke volt, vitézül harcolt a tavaszi hadjáratban, hadtestparancsnokságig vitte.

Lahner György irányította a honvédség felfegyverzésének ügyét.

Lázár Vilmos az északi hadsereg legjobban bevált alparancsnoka volt.

Leiningen-Westerburg Károly, a fiatal német gróf a függetlenségi harc talán legrokonszenvesebb hőse. Ő az, akinek fegyelmezett csapataira minden körülmények között lehetett számítani. Naplója a szabadságharc hadtörténetének egyik legfontosabb és legmegbízhatóbb forrása.

Nagysándor József kiváló huszártiszt, több csatában vágatott az összevont magyar lovasság élén, ő is hadtestparancsnokságig vitte.

Pöltenberg Ernő ugyancsak huszártiszt, osztrák származású hadtestparancsnok, ki az oroszokkal való tárgyalásokat lefolytatta.

Schweidel József Pöltenberg ezredtársa volt a Sándor-huszároknál. Az aradi fogság viszontagságairól az ő leírásaiból értesülünk.

Török Ignác mérnökkari akadémiát végzett, az erődítés tanára volt, s ezt a tudását kamatoztatta a harcok idején.

Vécsey Károly, akit utolsónak hagytak a kivégzendők közül. Mivel már nem volt kitől elköszönnie, az előtte kivégzett Damjanich kezét csókolta meg.

A történelem szereplőinek a megítélése egy nemzetben belül sem egységes, gondoljunk például Görgeire. És ha már egy nemzetben belül is ilyen árnyalt az értékelés, mit várhatunk másoktól? Másként vélekednek aradi vértanúinkról az osztrákok, és más a román megítélés is.

Hosszú idő és nagy türelem kell ahhoz, hogy az előítéletek enyhüljenek és a valós történelem szóhoz jusson. Ez nehéz, de nem lehetetlen. Tizenegy évvel ezelőtt sikerült a vár kazamatáiból kiszabadult Szabadság szobrot felállítani, ha nem is az eredeti helyén, de mindenképpen egy köztéren, aminek nevét Megbékélés terére változtatták.

Ezután különösen fájdalmas volt az aradi emlékművet ért újabb atrocitás. A szobrgyalázóknak persze fogalmuk se volt arról, hogy a kivégzett tábornokok – kettő kivételével – még csak a környékén sem jártak Erdélynek, román lakosságú

területeken semminemű hadműveleti tevékenységet nem végeztek, román csapatokkal ütközetek során nem találkoztak.

Akik ezt a barbárságot elkövették, túl az egyetemes kegyeletsértésen, tettükkel nemcsak a magyar, de a román nemzetet is sértették.

Tisztelt Emlékező közönség!

Ma emlékezünk. De a történelem nem szakítható el a jelentől és a jövő útkeresésétől. Hiszen mindennek az is az értelme, hogy a nemzet megmaradását segítsük, amiért vértanúink az életüket adták.

Ezért kell beszélnünk itt és most a magyar-román együttélésekről. 2012-ig bizalmi alapon, gyakorlatias és eredményes együttműködés volt a két ország között, amit azóta sajnos nem mondhatunk el. Az utóbbi időben tudatos távolságtartást, az együttműködést elutasító politizálást tapasztaltunk. Sőt az utóbbi hetekben minősíthetetlen stílusú támadások érték hazánkat. Mi a kesztyűt nem vettük fel.

És szeretném ehelyütt is hangsúlyozni, hogy mi most is nyitottak vagyunk mindenre, ami a két ország közötti partnerséget szolgálja, és ami elősegíti, hogy Magyarország és Románia minél több szálon legyen összekötve.

Azt szeretnénk, ha nemcsak Ausztria és Szlovákia, hanem Románia irányába is minél több határátkelő pont nyitna lehetőséget a mindennapi kapcsolatokra, hiszen csak így képzelhető el a gazdasági együttműködés fejlődése, az emberek közötti mind szabadabb és szorosabb kapcsolat. Szorgalmazzuk ezért, hogy a tíz, országaink között már megépült közúti átkelőhelyet minél előbb adják át a forgalomnak a román partnerek. Legyen minél több olyan összekötő kapocs 450 km-es közös határunkon, ahol a román és a magyar állampolgárok kölcsönösen átjárhatnak.

Szerencsére időnként azért győz a józan ész. Júliusban magyar részről éppen én nyithattam meg az első közös autópálya-szakaszt, így végre sztrádán lehet közlekedni Szeged és Temesvár között, illetve Arad felé. Éppen az ilyen hétköznapi használatú összekötő kapcsok, az állampolgárok mindennapjait komfortosabbá tevő, a gyakorlati együttműködést szolgáló eredmények világítanak rá, hogy a politikai villongások, a másikkal szembeni, múltbéli vélt vagy valós sérelmekből táplálkozó gyanakvás és az ezekből következő mesterségesen gerjesztett feszültségek mennyire természetellenesek, mennyire kontraproduktívak, és mennyire nem szolgálják térségünk fejlődését, az itt rejlő hatalmas potenciál kiaknázását.

De látnunk kell azt is, hogy bármennyi út kötheti össze országunkat, ha szellemi érelemben nem lesz nyitottság arra, ami a nemzeti megmaradásunkhoz szükséges, és ami Európában a XXI. században természetes. Így az önrendelkezés, vagyis az autonómia különböző formái, a nyelvi jogok biztosítása a közigazgatásban, szimbólumaink tiszteletben tartása.

A romániai magyar közösség szülőföldjén akar boldogulni, amihez Magyarország minden segítséget megad, és amit Romániának is meg kellene adnia.

Mert annak biztosítása, hogy a Romániában élő őshonos magyarság otthon érezhesse magát saját szülőföldjén, természetes kötelessége mind Magyarországnak, mind Romániának.

Adja Isten, hogy a politikai hátsó szándékok manipulációja mögül kiszabadulhasson a történelmi igazság, méltányosan ítéljük meg nemzeteink és közös történelmünk személyeit, eseményeit, következményeit. Segítse ez a nap, ez a megemlékezés a magyar-román történelmi sorsközösségünk tudatosítását és nemzetünk megmaradását.